

0/56. Könyvtár c. film cenzuraszövege.

N y i t o t K ö n y v e k

Fényképezte: Vancsa Lajos Balázs Béla díjas
Szaktanácsadó: Dr. Gerő Gyula
Dramaturg: Vitéz Gábor
Vágó: Kollányi Judit
Hangmester: Wechter Ernő
Fővilágosító: Bényi György
Munkatársak: ifj. Berek Oszkár
Fonád Péter
Gyártásvezető: Szabó Árpád
Rendezte: Kollányi Ágoston

Készült a MAFILM Népszerű-tudományos és Oktatófilm Studiójában
Magyarországon forgalomba hozza a MOKIP.

Mensáros László, részlet Móra Ferenc Parasztjaink c. írásából

Benyitni egy idegen város könyvtárába, besétálni a polcok közé, mint bármelyik helybéli olvasó - kinek jutna ez eszébe? A könyvtárak lehetnek szépek, korszerűek, de bennük nincs különösebb látnivaló. Aki Kiskunhalasra látoga, bizonyára a város híres csipkeházára kíváncsi. Ez a könyvtár, ez az olvasóterem azonban másnak, mint a város lakóinak aligha ismerős. És miért is keresné meg az idegen Tatabányán éppen a könyvtár csöndes üvegpalatáját. A könyvek mindenütt egyformán sorakoznak a polcokon, egyformán őrzik írók, tudósok, költők szavát, gondolafát. Néha ugyan megszólaltatja őket valaki..

Mensáros László, részlet Móra Ferenc Parasztjaink c. írásából.

Az a népvizsga, amelyet én rendeztem, nem volt világszagu és nem volt napsugaras. Próbát akartam tenni, mi marad meg a fenőttekben abból, amit kiskorukban adott nekik az iskola. Hogy mi vészett el belőlle, és mit tett hozzá a háboru, az ujság, a rádió, a piac, a vasut, az autóbusz. Nem egy helyen tettem próbát, hanem hármon, más más alföldi vármegyében. Falusi emberekkel és pusztalakókkal, akikhez 5- és 3km-re van legközelebb falu, és 15 - 20 km-re már várost érnek. 22 embert kérdeztem ki, 13 évtől 50-ig. Kérdéseimet un. elemi műveltség köréből szedtem amit ugy képzelve az ember, a század gyermeke, hogy tanulás nélkül az utcán is fölszedeget a műveltség félhomályában. Itt azonban csak országutak vannak, mint utcák, azért a részletkérdések föltevése előtt bizonyos általános kérdésekkel próbáltam tájékozódni. Beszél-e már uriember velük olyan kérdésekről, hogy miből lesz az eső, hol merre van az a nagy buzatermő Argentina, és hol terem a vas, amiből a kaszá

csinálják. Nem erről még senki sem beszélt velük. Szoktak-e olyan előadásokra járni, ahol ilyeneket lehet tanulni? Nem szoktak. Szoktak-e ujságot olvasni. Télen, ha valamit vesznek a boltban, és az ujságba van takarv azt elolvassák. Az ám, de hátha az 3 esztendő ujság. Nem vaj az, avul is, javul. Aztán meg a kalendáriumot is elolvassa, akinck van. Van-e köztük olyan ember, aki könyvet is olvasot már, egészen eljétől végig, nem ez 27 ember közül eggyel sem esett meg. A három alföldi megye egyikét, Békés, megyét járjuk, négy évtizeddel Móra próbája után. Nem azt keressük, vannak ma is, akik nem olvastak még egyetlen könyvet sem "ugy elejétől évig", csupán hogy nyujtottuk-e feljük azt a könyvet. Csak a könyvtárakba nyitotunk hát be...

"Az ondródi községi könyvtárat régi épületből alakítottuk át. Áttörtük a falakat, hogy a szük szobák helyett egytlen tágas termet kapjunk. Az eg megye a könyvtár-hálózatát így alakítottuk, ki hiszen - az ország más megye vel ellentétben - nekünk egytlen könyvtárunk sincs, ami eredetileg is erre a célra épült volna. Békés községé sem".

Nálunk a hét minden napjában délután kölcsönzés, kedden és péntoken, a hetipiac alkalmával déleött már 8 - tól kezdődik a kölcsönzés, éppen azért mert Békésnek kiterjedt tanyavilága van, az itt lakó emberek nagy része a hetipiacokor bejön a városba. Ennek egy jelentős része megfordul a könyvtárban rendszeresen. Velük beszélgettünk, "falusi emberekkel és pusztalakkal," akikhez 5 és 8 kilométerre van a legközelebbi falu. Mikor az iskolát abbahagytam aztán hiányzott hogy nem kellett aztán leckét tanulni, szerettem olvasni mindenkor és így aztán jártam be ide, akkor már megvolt ez a könyvtár, és azóta általában téliidőszakban, nyáriidőszakban nem igen, mert nem engedi meg a foglalkozásom, hogy olvassak.- Hát én már több mint 6-7 éve járok ebbe a könyvtárba, és bizony itt nagyon sok nekem az olvasnivalóm, talállok utleirásokat, nagyembereket életét, regényeket is szoktam kivinni hogy ugy mondjam az én adagom, a heti egy könyvnek meg kell lenni, Tv mellett és a folyóiratok, vagy a sajtó mellett.- Jártuk a megye csöndes kis könyvtárait, melyekből az elmúlt évben két és félmillió kötetet kölcsönöztek. Jártunk Sarkadon és Mezőberényben, beszélgettünk könyvtárosokkal és olvasókkal.

"Örülök, ha egy ismerős könyvet filmen is láthatok, mint például a Honfoglalás "Hideg napok", vagy Sántha "Husz Óra" című könyvét. Annak meg különösen örülünk, amikor velük és más írókkal is - itt, a mi kis könyvtárunkban találkozhatunk.

Öt évvel ezelőtt alakult meg a Gyulavári községi könyvtár, egy egyszerű helyiséget kaptunk meg erre a célra.. és szerény anyagi körülményeink között gondoltam valamit tenni kell, hogy az olvasók otthonosabban éreznék magukat, szeresének idejönni olvasni és böngészni, lemezeket hallgatni és válogatni a könyvek között, amikor jártam házaknál megláttam egy-egy szép régi cserépedényt, egy kórsót vagy vászonfazekat, és elkértem hogy a könyvtárat feldiszzítsam vele, és örömmel ideadták. A virágoknak a gyűjtése is így történt, és ezzel is otthonosabb, hangulatosabb lett a könyvtár. Második otthonná tenni a könyvtárat - erre törekednek a könyvtárosok Békésben csakugy, mint az egész országban, s ma már minden negyedik ember beiratkozott olvasója valamelyik - lakóhelyén lévő, vagy üzemi - könyvtárnak. Kevés a szórakozási lehetőség itt Gyulán, és egy ilyen környezetben mint a városi könyvtár pihenést talál az ember, szórakozást talál az ember, csak sajnos nagyon kevés a szabadidő, bár többet tartózkodhatnánk itt. Gyulán, de a megyében másutt is külön sarok, vagy külön kis könyvtár várja a legifjabb olvasókat. Kezítcsókolom, a könyveket hoztam vissza, Szerbusz Editke, "elyik könyv tetszett a két könyv közül? A kincskereső Kisködmön. Szívesen olvasnál Mórától valami másik könyvet? Igen. Akkor keressünk mindjárt egyet. Vörös Sándor Csali mese. A szabad polcokon -akárcsak a felnőtteknél - kedvükre válogathatnak, lapozgathatnak a maguk mesevilágában. Hoztam neked kaskát hiszed-e, a kaskában macskát, veszed-e, Jó lesz egerésznek tudod-e, háztetőzenésznek, hallod-e, Hoztam kézzel lábbal várod-e, hegyen völgyön által járod-e, Hegyi ut magas volt kuszod-e, völgyi ut sikos volt csuszod-e, Nehéz volt a kaska sejtod-e, nyávegott a macska érted-e, Felka rmolta vállam látod-e, otthagytam a sárban bánod-e? Mesemondás és játék közben ismerik és szeretik meg a könyvtárat a jövő olvasói. Békés megyében valósította meg elsőnek megyei könyvtár Kossuth díjas igazgatója, Lipták Pál a szabadpolcos rendszert. Ugyancsak ő alakította elsőként a zenei könyvtárakat is. A békéscsabai megyei könyvtár polcai háromszáz hetven hazai és külföldi folyóirat legújabb számai sorakoznak. Még nem mondhatjuk el, hogy mindent megtettünk. Huszonöt év alatt annyi telttel erőnkből. Igaz ugyan, hogy 1910-ben a városi könyvtáros beszámolója szerint száztíz kötetettel gyarapodott a könyvtár és hasonló adatot ő egy 1942-es jelentés is. Ma pedig évi haterőtszáz új könyv várja, hogy kezébe vegye, kinyissa az olvasó.

Magának a könyvtárak a léte az elsősorban abból a szempontból nagyon lényeges jelen esetben nekem, hogy a mindennapi munkához olyan segédanyagokat segédeszközöket tartalmaz, amit bármikor meg lehet itt találni, és különösebb nehézségek nélkül megközelíthető. A művészetekhez egy kicsit vonzódással lévő ember számára nagyon sokat jelent az, hogy találjon anyagot, találjon olyan élményt, amit azért a munkájában is fel tud használni. Nekem talán a legtöbb élményt az jelenti, amikor a más olvasásban megismert verset előszóban is hallhatom, és ezt művészek tolmácsolják számunkra.

Részlet József Attila, Tanítások c. verséből.

Az üvegöntők nagy tüzeket raknak,

És vörükkel meg veritékükkel összekeverik az anyagot, mely
katlanukban átlátszóvá forr.

Azután meg táblákban öntik, és erős karjuk fogyó erejével
egészen simára, hengerelik.

És amikor megvirrad a nap, a városokba meg a tanyai viskokba elviszik vele
a világosságot.

Néha napszámosnak hívjátok őket, néha pedig költőnek mondjátok, noha nem tő
egyik a másiknál.

Lassan egyformán elfogy a vérük, ők maguk is átlátszókká lesznek,
ragyogó, nagy kristály ablakok, a belőlletek épülő jövőendő.